

Волим филмове. Тако сам, недавно, гледао филм „Беса“, нашег кандидата за Оскара. Српски филм смештен у време Првог светског рата. Најславније и најтрагичније епизоде наше, иначе, страдалне прошлости. И наравно главни ликови су једна еманципована Словенка и један велеморални Шиптар. Српском официру је допала неславна улога несуђеног силоватеља. Верујем да су ликови циљано обликовани јер аутори и наручиоци знају да овде на Балкану филмови имају и неку магијску моћ. Пошто су се појвили у време кад ниво образовања грађана није био нарочито висок а других средстава за пренос информација није било људи су им придавали превелики, скоро митски значај. И уместо да филмови причају универзалне, обично емотивне приче смештене у одређени историјски миље прича о историјским догађајима постаје просто опсесивна. Филмски ствараоци не само да режирају „уметничко дело“ већ просто режирају и историјско време у које су сместили радњу свог филма при чему је период Другог светског рата остао у центру пажње. Тако су настали „партизански“ филмови препознатљиви по јасној, црно-белој, подели на „добре“ и „лоше“, са јасно типизираним ликовима и великим бројем мртвих Немаца.

Историју нашег „партизанског“ филма посебно су обележили Вељко Булајић и Хајрудин Крвавац.

Први запамћен по мегадржавним пројектима (тада званим „епопеје“) посебно филмовима „Козара“ (1962) и „Неретва“ (1969) и способности да све теме доведе у везу са партизанским победама (као у чудесној трансформацији филма „Сарајевски атентат“ у партизански филм). Обликујући нашу прошлост по мери владајуће партије успео је да у свест генерација утисне карактеристичан лик разуларених „булаићевих четника“ са карактеристичним дугим масним брадама. Уметнику се нема шта замерити, радио је у време једнопартијског система у институцијама које је контролисала једна партија и он се на том послу добро снашао. На крају крајева Вељко је за свој рад добио више ордена па и награду АВНОЈ-а 1970. године.

Хајрудин Крвавац постао је најпознатији аутор „партизанских вестерна“, посебног акционог жанра у коме је класичне акционе матрице смештао у амбијент партизанског рата. Посебно запажени су његови филмови „Диверзанти“ (1967), „Мост“ (1969) и „Валтер брани Сарајево“ (1972). Наравно и он се као значајан друштвено-политички радник овенчао са више ордена и „двадесетседмојулском наградом“ БиХ 1960. године.

Да је ово нормална земља ту би и био крај приче. „Уметници“ су стварали своје филмове, они су били део државне пропагандне машинерије која је кроз њих величала властиту борбу а дискредитовала своје стварне или потенцијалне противнике. На крају крајева није то само наш специјалитет. Сваки амерички филм је мали пропагандни „Топ ган“. Филмови би о пригодама били извађени из нафталина и приказани у неком ноћном термину са ознаком „не препоручује се млађима од 18 година“.

Али пошто Србија није нормална земља у њој смо сведоци праве „офанзиве партизанског филма“. Сваке седмице у ударним терминима смењују се „Неретва“, „Сутјеска“ и „Валтер брани Сарајево“. Празнине попуњавају „Пертизанске ескадриле“, „Клопка за генерала“, „Ужичке републике“ и десетине других филмова снимљених и упакованих да глорификују један покрет, једну идеју и једног човека. Не смета нам што су Бата и Смоки побили толике Немце јер знамо ми да филм „није одистински“ али нам смета што се у тим филмовима и данас припадници Југословенске војске у отаџбини третирају не само као издајници већ искључиво као злочинци.

Верујемо да се не може сматрати неумереном наша жеља да се ова „офанзива“ обустави а број емитовања ових филмова смањите те да пре емитовања филма у трајању од 15-20 секунди прикажете натпис којим би се јасно и недвосмислено навело да приказани садржај не представља историјски верификован приказ догађаја већ слободно ауторово тумачење догађаја у прошлости гледаних из угла комунистичке пропаганде.

Оваква напомена пре приказивања била би у потпуности у складу са одредбама Закона о изменама и допунама закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица који је Скупштина републике Србије усвојила у децембру 2004. године а којим су права припадника оба антифашистичка покрета изједначена.

ато је лакше са „цртаћима“. Бар се зна ко је „добрица“ а ко „лошица“. Мртви лако васкрсавају а главни лик је непобедив.

Најгори су они „цртаћи“ за које се мисли да су стварни филмови.